

Iskinja vsak četrtik in velja
a peštinu vred ali v Mariboru
s pošiljanjem na dom
na celo leto 32 Din, pol leta
18 Din, četrt leta 8 Din. Izven
Jugoslavije 64 Din. Naročnina
se pošlje na upravništvo
»Slov. Gospodarja« v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. —
List se depozira do odpo-
vedl. Naročnina se plačuje
s naprej. Tel. interurban 113.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Rokopisni
se ne vračajo. Upravništvo
sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.
Cene inseratom po dogovoru.
Za večkratne oglase primeren
popust. Nezaprite reklamacije
so poštnine proste. Čekeval
račun poštnega urada Ljub-
ljana 10.603. Telefon inter-
urban 113.

52. številka.

Maribor, dne 30. decembra 1926.

60. letnik.

Iz starega v novo leto.

Leto je kratka doba. Trajnejša in dalje segajoča pa
more taka doba postati vsled dogodkov, ki so se v njej
vršili.

Ali je leto 1926, katero gre v zaton, bilo napolnjeno
s važnejšimi dogodki? Ali je to leto zabeleženo v zgodovini
držav, narodov in človeštva s pomenljivejšimi čini in
pojavi?

Najvažnejši dogodek v zunanji politiki je približevanje
Nemčije Franciji. Od razmerja med tema dvema velikima
državama, ki sta si sosedinji, je odvisna utrditev in ohranitev
miru v Evropi in na svetu. Ako bi ono sovražno raz-
merje, ki je dovedlo do svetovne vojne ter je tudi še pre-
ko vojne nekaj časa ostalo, trajalo naprej, se ne bi moglo
reči, da je Evropa v resnici pomirjena ter možnost vojne
izključena.

Na srečo obeh držav in cele Evrope pa se more reči,
da pomirjenje med Nemčijo in Francijo dnevno napredu-
je. V tem letu je Nemčija stopila v Društvo narodov in Že-
nevi ter je počela delovati v njenem svetu, ki je nekaj iz-
vršilni odbor te najvažnejše mednarodne in meddržavne
organizacije za pomirjenje narodov. Nemčija sedi za isto
mizo s Francijo in drugimi nasprotnicami iz svetovne vojne.
Pri mizi v Ženevi se morejo poedine države razgovori-
titi in dogovoriti med seboj o vseh važnejših točkah, ki se
tičejo posameznih držav, zlasti o onih vprašanjih, ki hra-
nijo v sebi kal nemira in nasprotovanja med posameznimi
državami. Možnost približevanja in sporazumevanja pove-
čujejo in pojačujejo vodilne osebnosti zunanje politike v
obeh državah. Briand, zunanji minister Francije, in Stre-
semann, zunanji minister Nemčije, sta moža odločno miro-
ljubne politike, ki je pripravljena na sporazum v vseh
spornih vprašanjih. Ni se še sicer posrečilo vsa taka vpra-
šanja dovesti do končne, za obe strani zadovoljive rešitve,
toda krepak začetek je storjen in utrjena je pot za sporazum
v vseh vprašanjih.

Take miroljubnosti, kakor jo vidimo na vodilnih oseb-
bah Nemčije in Francije, pa ni najti v Italiji. Mussolini je
neomejeni vladar in diktator v Italiji. Diktatura je nasilje.
Njen cilj je premaganje in obvladavanje drugih, sredstvo za
to pa je brezobzirna uporaba sile. Mussolini je mož nasil-
ja, pod katerim trpijo državljani italijanske narodnosti,
osobito pa Slovenci in Hrvati, katerim prireja zagrizani
italijanski fašizem nasilno narodno smrt. Leto 1926 je bilo
leto trpljenja za naše brate v Italiji. Sedanje leto gre b
koncu, trpljenje Slovencev in Hrvatov v Italiji pa še ne bo
končano. Naša dolžnost je, da jim olajšamo trpljenje, kol-
ikor je v naših močeh, zlasti pa da z vsemi sredstvi za-
ustavimo umiranje slovenstva v Julijski Benečiji.

V istem diktatorskem pravcu je tudi usmerjena zua-
nanja politika Italije pod vodstvom Mussolinija. Italija ste-
guje svoje roke preko Sredozemskega morja na severno
afriško obal, kjer stopa v nasprotstvo s Francijo, ter preko
Jadranskega morja v Dalmacijo in na Balkan, kjer ogroža
koristi in pravice naše države in mirno sožitje med bal-
kanskimi državami. Koncem meseca novembra z Albanijo

sklenjena pogodba dokazuje namen Italije, da si hoče go-
spodarsko in politično podvreči države na Balkanu. Tako
se je Italija v tem letu zopet pokazala kot tista sila, ki v
prvi vrsti ogroža mir v Evropi in na svetu.

Interesni spor med Anglijo in Rusijo, ki se pojavlja
ne toliko v Evropi, kolikor v Aziji, še ni končan in tudi
ublažen ni. Ko je ljudski komisar za zunanje zadeve Ru-
sije g. Čičerin letošnjo jesen obiskal Nemčijo, je pri tej
priliki imel govor, v katerem je izrazil svoje obžalovanje
nad tem, da se Anglija povsod pojavlja kot glavna naspro-
tnica sovjetske Rusije. Priznati je treba, da ruska diploma-
cija dobro pozna sredstva, ki so primerna za to, da se pre-
težki vpliv Anglije na nekaterih krajih v Aziji olajša in
zmanjša ter da se proti njemu uveljavi vpliv Rusije. Po-
slednje velja zlasti za Kitajsko, kjer v državljanski vojni,
ki jo že več let vodijo med seboj razni kitajski generali in
maršali, zadnji čas zmaga kantonjska vojska — iz južne
pokrajine z imenom Kanton —, ki stoji pod vplivom bol-
ševiške Rusije.

To leto je torej, kar se tiče zunanje politike, bilo obe-
leženo z odločnim stremeljenjem po miru, ki so ga podpi-
rale vse države, med njimi celo sovjetska Rusija. Italija
je bolj stala ob strani ter nastopala s poskusi, ki bi bili
mogli na nekaterih krajih zemlje mir spraviti v nevar-
nost, ako bi druge velesile ne bile pravočasno preprečile
take nasilne poskuse ter razvoju prilik dale mirovno
smer.

Naša država je na polju zunanje politike sledila miro-
ljubnemu pravcu ter podpirala vse, kar more služiti po-
mirjenju narodov in držav. Kar bi v tem oziru še treba
popraviti, odnosno izpopolniti, je naše razmerje do Bol-
garske. Ako bi naši odnosi z Bolgarsko postali bolj ozki
in prijateljski, bi si s tem ne samo zavarovali naš hrbet
proti Italiji, marveč bi dosegli, da balkanske države ne bi
bile več igračka v rokah velesil, marveč bi se obistnilo
načelo: Balkan balkanskim državam.

Kar se tiče notranjih zadev v naši državi, je to leto
nudilo bolj žalostno sliko neurejenih in neutrjenih notra-
njih razmer. Vladina kriza se je vlekla skozi celo leto ka-
kor moreča in pritiskajoča megla, ki ovira svobodno di-
hanje in zdravo življenje. Uzunovičeva vlada je padla iz
krize v krizo. Ob njenem postanku jo je zgrabila kriza, ki
jo je spremljala do konca leta. Kdor je v krizi, ta ni zdrav
in tudi delati ne more. Zato je Uzunovičeva vlada ostala
brez dela in brez uspehov.

Nesposobnost in nedelavnost vlade je rodila slabe po-
sledice zlasti na gospodarskem polju. Vse panoge narod-
nega gospodarstva propadajo. Vsi stanoviti: kmetijski, obrt-
ni, trgovski, delavski, vsi lezejo globlje v grob gospodarskega
propada. Vsi prijatelji naroda in države gledajo s
strahom v bodočnost, ako brzo ne pride krepka roka, ki
bo zavrla to propadanje ter gospodarski razvoj uravnala
v smeri popravljanja. Zato pa je popolnoma nesposobna
Uzunovičeva neodločnost in Radičeva brbljavnost. Treba je
mož jasnih načel, določenih ciljev, krepke volje in požrt-
vovalne delavnosti. Takšnih mož pa ni bilo v prejšnjih
vladah niti jih ni v sedanji vladi.

Slovenski naš narod stoji na pragu novega leta z od-
ločno voljo življenja in napredovanja. Naše življenske vo-
lje in sile niso mogle zatreči niti vse vremenske nesreče,
ki so zadele našo ožjo domovino v tem letu, niti nezdrave
politične razmere v državi. Naš narod trpi, iz trpljenja pa
črpa nove moči za zmago in življenje. Naš narod si je za-
črtal in tekom let izpopolnil svoj slovenski program, ki se
razteza na vse panoge javnega življenja. Ta program še ni
izvršen v naši državi in ravno v tem je razlog za slabo sta-
nje v Sloveniji in v celi državi. Ko se poslavljamo od sta-
rega leta ter stopamo v novo, kličemo: Živel naš program!
Živel njegovi izvrševalci! V njem je zajamčeno srečnejšo
novo leto in vsa naša bodočnost!

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

Ko je Uzunovič drugič dobil nalog od kralja, naj se-
stavi vlado, ker je Davidovič zaradi odpornosti radikalov
ni mogel, se je ta nalog glasil, da naj se sestavi široka
zveza najmočnejših strank Srbov, Hrvatov in Slovencev.
Z Radičem se ni bilo treba pogajati, ker on stori vse, sa-
mo da je na vladi. To ga tudi še vzdržuje v političnem
življenju. Drugače pa je bilo z dr. Korošcem. Uzunovič je
zahteval od njega, da se v imenu slovenskega naroda od-
pove vsemu boju za politično in gospodarsko svobodo Slo-
vencev. Dr. Korošec je odgovoril, da je ta zahteva — ne-
človeška, kruta, kakor bi zahteval od človeka, da se naj-
sam umori. Slovenski narod pa ima pravico do soodloče-
vanja v državi in to pravico tudi terjaja. Dr. Korošec odgo-
vor je napravil velik vtis na vse beograjske kroge. In Uzu-
novič se je začel resno pogajati z dr. Korošcem za vstop
v vlado. Časopisi so poročali, da je vlada radikalov, radi-
čevcev in SLS že sestavljena. Tudi so po vsej državi že
uradno obvestili, da je vlada že sestavljena. Toda poz-
nejše vesti so prinesle prav nepričakovano izpremembo.

Nova vlada.

Na sveti večer ponoči je bila imenovana nova vlada
g. Uzunoviča. Ob 10.40 zvečer so novi ministri bili sprejeti
v avdienci ter so položili prisego. Ke so ob četrt na 12.
uro odhajali, je bila objavljena sledeča ministrska lista:

Nikola Uzunovič, predsedstvo,
armijski general Stevo Hadžić, vojska in mornarica,
Milorad Vujičić, vere,
dr. Slavko Miletič, narodno zdravje,
Miša Trifunović, prosveta,
Boža Maksimović, notranje zadeve,
Pavle Radič, agrarna reforma,
inž. Avgust Košutič, gradjevine,
dr. Benjamin Superina, pošta,
dr. Ivan Krajač, trgovina in industrija,
dr. Ninko Perić, zunanje zadeve,
dr. Bogdan Marković, finance,
armijski general Svetislav Milosavljevič, promet,
Milan Simonović, šume in rude,

Zadnji Mohikanec.

Povest iz leta 1757.

Po J. F. Cooper-ju predelal Al. Benkovič.

29

Kora je padla na kolena, povzdignila roke in tiho pro-
sila: »Moj Bog, Tebi se izročam. Stori z mano, kakor je
Tvoja volja!«

»Zena!« je ponovil Magva, ves hripav od besnosti.
»Volil!«

A Kora se ni zmenila za njegove pretnje. Huronec se
je tresel po vsem životu. Dvignil je roko, pa mu je takoj
zopet omahnila. Strašen boj mu je divjal v prsih. Še en-
krat je dvignil nož — ta hip pa so je razlegel strašen krik.
Unkas je z vrtograve višine skočil na skalo, kjer je Magva
pretil deklici. Huronski poglavar je iznenaden odskočil, ta
trenotek pa je porabil eden izmed Huroncev in z nožem
sunil Koro v prsi, da je mrtva padla vznak.

Ta nepričakovani umor je Magvo tako razljutil, da je
morilca zviškoma sunil v prepad, Unkasu, ki se po skoku
še ni pobral s tal, pa je nož porinil v hrbet.

Kot ranjen panter je Mohikanec skočil pokoncu. Ta
hip pa ga je Huronec zgrabil za roko in ga trikrat z nožem
sunil v prsi. Unkas ga je še enkrat pogledal z neizrekli-
vim zaničevanjem, potem pa mu je mrtev padel k nogam.

»Milost! Usmiljenjel!« je zakričal Heyward od zgoraj.
Krvavi nož vihteč nad glavo, pa ga je Magva porog-
ljivo pogledal in zmagovalno zakričal. Z besnim krikom
mu je odgovoril lovec, ki je hitel preko skal in prepadov
proti morilcu. Ko pa je prišel na kraj sramotne morije, je
na skali našel samo še mrliče.

Obupno se je ozrl na mrtveca, potem pa je pričel ple-
zati po strmi, skalni steni, ki se je dvigala pred njim. Na
vrhu je stal nekdo s preteče razprostrtimi rokami. Sokol
je dvignil puško, ta hip pa je priletela z višine skala na-
ravnost na glavo bežečemu Huroncu. Zdaj šele je spoznal
Sokol, da je to David. Takoj nato se je iz skalne špilje po-
kazal Magva, skočil čez široko razpoko in pričel kvišku
plezati na kraju, kjer ga David ni mogel zadeti s kame-
njem. Ko bi bil skočil še enkrat, bi bil Huronec na var-

nem. Predno pa je to storil, se je še enkrat ustavil, požu-
gal lovec s pestjo in zakričal:

»Bledolichni so psi! Delavari so babel! Magva jih
pušča na skali, da jih požro vrani!«

Zdaj se je pognal in skočil, pa mu je izpodletelo. Da
bi ne strmoglavil v prepad, se je z obema rokama oprijel
iz skale rastočega grma.

Sokol je trepetajoč od razburjenosti zasledoval vsako
njegovo kretnjo. Magva se je z rokami spuščal po grmovju
navzdol, dokler z nogami ni dosegel skalnega pomola. Še
enkrat je napel vse sile, da bi se vzpel na rob prepada,
kar se mu je nazadnje tudi posrečilo.

Ko je še klečal, takrat pa ga je Sokol vzel na muho.
Pok se je odbil od sten — Huroncu je omahnila roka, telo
se je nagnilo vznak, še enkrat je ključovalno dvignil pest,
potem pa je z glavo naprej strmoglavil v zevajoči prepad.

XVIII. Zalovanje.

Vzhajajoče solnce je našlo drugi dan Delavare v ve-
liki žalosti. Bojni hrup je minil, ljudstvo se je bilo kruto
maščevalo nad Mingi zaradi sramotenja. Njih taborišče je
bilo razdejano. Ena sama črna, kadeča se razvalina sredi
zelene okolice je kazala, kje je stalo še pred nekaterimi
urami. Tropi lačnih vranov, krožečih nad bližnjimi doli-
nami, so pričali o mrtvecih, ki so ležali naokoli. Niti zma-
goslavnega vriskanja, niti slavospevov ni bilo slišati; zma-
goslavcev se je bila polastila globoka žalost.

Delavarske kočje so bile zapuščene. Ženske, otroci in
vsi vojščaki so se bili zbrali na polju, kjer so v spoštljiv-
nem molku napravili širok krog. Vso množico je navdajalo
isto čuvstvo, vseh oči so bile uprte v sredino kroga, kjer
sta ležala mrliča.

Šest delavarskih deklic, katerim so dolge črne kite
padale čez prsi in rame, je stalo dišeča zelišča in gozdne
cvetlice na mrtvaški oder, na katerem je pod indijanskimi
oblačili počivala blagosrečna Kora. Mrliču ob nogah je se-
del neotlašljivi Munro. Kruti udarec mu je bil upognil
glavo in poglobil gube na njegovem čelu. Zraven je stal
David. Odkrito glavo mu je žgalo pripekajoče solnce, ne-

mirni, žalostni pogledi pa so mu uhajali zdaj na malo knji-
žico, ki jo je držal v roki, zdaj na bitje, zaradi katerega je
njegova žalostna duša koprnela po tolažbi. Malo proč je
stal Heyward, naslonjen na drevo. Z vso silo je komaj pre-
magoval svojo bolelost.

Še bolj žalosten in ganljiv je bil pogled na Unkasa, ki
je sedel tu, kakor bi bil še živ. Obesili so bili na njega vse
okraske, kar jih je premogel njegov rod. Krasna peresa
so mu kimala na glavi, telo pa mu je bilo okrašeno s sa-
mimi novci, prstani in obročki.

Pred truplom svojega nesrečnega sina je sedel Čin-
gagok brez orožja in nakita. Tudi nobenih barv ni bilo več
videti na njem razen višnjevje ž lve, znamenja njegovega
rodu, ki mu je bilo neizbrisljivo užgano na prsi. Očesa ni
odmaknil z nemega obraza drugega sina. Sedel je tako ne-
premično, da je bilo videti, kakor bi bil mrtev kot njegov
sin, a mu ni včasih bolesten izraz krčevito spačil obraza.

Poleg njega je stal Sokol ob puško uprt ter je zamiš-
ljen gledal pred se. Tamenud, obdan s starešinami svo-
jega rodu, je sedel na vzvišenem prostoru, odkoder je lah-
ko videl vso nemo žalujočo družbo.

Sredi kroga je stal tudi častnik v francoski uniformi,
malo v strani pa njegov konj, obkoljen s četo vojakov, ki
so bili očividno pripravljani za daljše potovanje. Tujec je
bil poslanec kanadskega namestnika z važnimi naročili za
sklepanje miru. Prepozno je bil prišel, da bi preprečil kr-
vave prepire. Le kot nema priča se je mogel udeležiti po-
grebnih slovesnosti.

Bilo je že proti poldnevu, ljudje pa so še vedno molče
stali okrog mrtvecev. Drugega ni bilo slišati kot zdajnzdaj
pritajeno ihtenje. Nihče se ni ganil razen deklic, ki so pri-
hajale in odhajale, sipajoč cvetlice na mrliča.

Nazadnje se je zganil sivolasi patrijarh. Opirajoč se
ob rame svojih spremljevalcev, se je dvignil s sedeža. Gi-
bal se je tako slabotno, njegovo telo je bilo tako onemoglo,
kakor bi ga od prejšnjega dne težilo še eno stoletje. Z vot-
lim, komaj slišljivim glasom je izpregovoril:

»Možje Lenapi! Obraz Velikega Manita se je skril za
oblak. Njegovo oko se je obrnilo od vas, njegovo uho je
zaprto, njegov jezik ne da odgovora. Ne vidite ga, a ga ču-